

Minimální preventivní program

Střední umělecká škola v Liberci s.r.o.
Sladovnická 309,
Liberec 30

Úvod

Minimální preventivní program je na Střední umělecké škole v Liberci realizován od roku 2009. Je nedílnou součástí školního vzdělávacího programu a vychází ze školní strategie primární prevence, jejímž hlavním cílem je vytvoření a udržení optimálního sociálního klimatu ve škole. Na jeho tvorbě a realizaci se podílí celý pedagogický sbor, rodiče, odborníci a další instituce, které se zabývají prevencí rizikového chování. Koordinaci tvorby a vyhodnocení realizace zajišťuje školní metodik prevence. Na základě výsledku evaluace je Minimální preventivní program SUŠ v Liberci (dále jen MPP) každý rok aktualizován a přizpůsoben současnému stavu a potřebám školy.

Charakteristika školy

Název školy, adresa: Střední umělecká škola v Liberci s.r.o., Sladovnická 309, 463 11 Liberec 30

IČO: 250 196 60

IZO: ředitelství školy 0000 680 70

Kontakty:

telefon : 485 163 649 – ředitel, 485 750 679

mobil : 724 027 720

adresa školy: e-mail : sus@suslbc.cz , zswach@seznam.cz

www stránka: www.suslbc.cz

bankovní spojení:

ředitel školy: Zdeněk Švácha

Zástupce ředitele: Ing. Petra Kotěšovcová

Výchovná poradkyně: Ing. Petra Kotěšovcová

Školní metodik prevence: Mgr. Lukáš Nosek

Počet pracovníků celkem: 20

Z toho počet pedagogických pracovníků: 15

SuŠ Liberec je střední odborně vzdělávací škola, jejíž hlavním cílem je připravovat žáky pro vykonávání praxe studovaného oboru.

Minimální preventivní program je zaměřen na prevenci a vzdělávání žáků SUŠ ve věkové kategorii od 15 do 19 let. Tito žáci patří k nejohroženější skupině.

Počet tříd celkem: 4

Počet žáků celkem: 100

Z toho počet dívek: 69

Počet chlapců: 31

Cílové skupiny: mladiství 15 – 18 let, dospělí 18 a více let

Realizační tým: pedagogové, studenti

Analýza současného stavu

Ve škole velmi dobře funguje monitorovací systém rizikového chování žáků. Spočívá v odhalování nežádoucích projevů chování našich žáků ve školním i mimoškolním prostředí (šikana, intolerance, agresivita, neprospěch, záškoláctví, alkohol a kouření, jiné závislosti, slabý prospěch, neplnění studijních požadavků, ničení školního majetku, pozdní příchody a další drobná porušování školního řádu). Je založen na spolupráci školního metodika prevence s výchovnou poradkyní, třídními učiteli, ostatními pedagogickými pracovníky školy. Cílem tohoto systému je podchytit problémové žáky a pomoci jim v řešení jejich rizikového chování tak, aby nedocházelo k vyhocení konfliktních situací a k narušování optimálního sociálního klimatu ve třídě či škole.

Školní metodik prevence zpracovává evidenci výskytu rizikového chování ve škole. Podle závažnosti jednotlivých případů postupuje podle krizových scénářů doporučených metodickými pokyny MŠMT a úzce spolupracuje s vedením školy. Závažnější případy konzultuje s okresním metodikem prevence či jinými odborníky.

Nejzávažnějšími, ale naštěstí ojedinělými případy, jenž v poslední době řešila výchovná komise nebo

pedagogická rada, byly alkohol na školních akcích a neomluvená absence většího rozsahu. Byla však projednávána i méně závažná opakovaná porušování školního řádu (pozdní omlouvání, pozdní příchody, nepřezouvání, apod.).

Před odjezdem na vícedenní akce (adaptační, výtvarné, sportovní a lyžařské kurzy, exkurze a zahraniční pobyty) jsou studenti vždy poučeni, o chování na konkrétní akci, tzn. že nebudou porušovat školní řád užíváním návykových látek (alkohol, omamné a psychotropní látky). Stále se však objevují studenti, kteří v tomto smyslu nerespektují školní řád. Daná situace si vyžádala zvýšenou osvětovou činnost třídních učitelů i výchovného poradce ve třídách a úpravu školního řádu ve smyslu přísnějšího postihu žáků za kouření, užívání alkoholu či jiných omamných a psychotropních látek.

Aktivnímu řešení této problematiky napomáhá dohoda, která je součástí školního řádu, ta ošetřuje preventivní opatření proti užívání omamných látek ve škole, vytvořená vedením školy a v souladu s platným školním řádem a uzavřená mezi SUŠ Liberec a zákonnými zástupci nezletilých žáků. Její platnost je po dobu studia nezletilého žáka na SUŠ. Tato dohoda ošetřuje oblasti: souhlas zákonných zástupců s užitím diagnostických metod v zájmu udržení optimálního sociálního klimatu ve škole a možností orientačního testování přítomnosti návykových látek v organismu žáka. Jména pověřených osob jsou součástí dodatku této dohody.

O tom, zda se daná opatření neminula účinkem, se přesvědčíme v tomto školním roce.

Cíle

Základním principem školní strategie primární prevence je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a harmonickému rozvoji osobnosti. V tomto smyslu vedou pedagogové a odborní pracovníci důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka, a rozvíjejí zejména pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka, humánní a tolerantní jednání, jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.

Vlastní program

1. Koordinace preventivních aktivit ve škole, garant programu a jeho spolupracovníci

- za koordinaci preventivních aktivit ve škole zodpovídá školní metodik prevence (dále jen ŠMP) Mgr. Lukáš Nosek.
- ŠMP se podílí na přípravě MPP a jeho realizaci ve škole.
- ŠMP spolupracuje s VP, TU a ostatními pedagogy, metodikem prevence v PPP, s odborníky a institucemi zabývajícími se problematikou rizikového chování žáků.
- ŠMP seznamuje ředitele školy s aktualizovaným programem.
- RŠ je garantem MPP.

2. Propagace – seznámení pedagogického sboru s filozofií programu a jeho zaangažování do jeho realizace

- ŠMP informuje sbor na pedagogické radě o hlavních přístupech aktualizovaného MPP a zaangažování pedagogů do jeho realizace.
- zajišťuje předání MPP nastupujícím kolegům a jejich aktivní zapojení do programu primární prevence
- zprostředkuje aktualizaci programu na PC sborově a webových stránkách školy

3. Spolupráce s odborníky a organizacemi

Poradenské služby ve spolupráci s výchovným poradcem a školním metodikem prevence zajišťují odborníci a instituce zaměřené na prevenci:

- regionální pedagogicko-psychologická poradna (Liberec),
- speciální pedagogická centra
- střediska výchovné péče (Liberec),
- nízkoprahová zařízení (K-centrum Liberec, občanské sdružení Advaita)
- Fond ohrožených dětí (linky důvěry),
- Policie ČR, Městská policie
- lékaři, pediatři, psychiatři, logopedi
- okresní soud a prokuratura
- poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy Liberec
- poradna pro zdravý životní styl – Milan Kabelka Dis. - výživový poradce / besedy,

- Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu Praha,
- KÚ, odbor školství.

4. Vzdělávání pedagogů

- ŠMP koordinuje vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování,
- ŠMP zajišťuje a předává odborné informace o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy

5. Metody práce

Při realizaci školního preventivního programu budou využívány tradiční metody a formy práce, které se osvědčily:

- výklad (informace o návykových látkách, sektách...),
- besedy s učiteli nebo pozvanými odborníky, diskuse,
- debaťní kluby (žáci debatují nad současnými ožehavými společenskými problémy)
- filmový klub
- samostatné práce žáků (výtvarné práce, koláže, slohové práce na určená témata, referáty)
- harmonizační kurzy pro nastupující žáky využívající i prvky metod aktivního sociálního učení (komunikace, asertivita, řešení konfliktu, reflexe, auto-evaluace, sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování způsobu odmítání...),
- exkurze, zahraniční pobyty, sportovní a lyžařské kurzy a především výtvarný kurz kresby a malby v přírodě
- komponované pořady,
- skupinová práce ve třídě
- individuální přístup k žákům, konzultace učitelů, pomoc starších žáků při učení a moderní metody učení pomáhají při předcházení neprospěchu žáků a při řešení náročných životních situací žáků,
- osvětová a poradenská činnost výchovného poradce a školního metodika prevence.

6. Metodické, učební materiály a další pomůcky

- odborná literatura, časopisy pro žáky, pedagogy i rodiče, propagační materiál jsou k dispozici ve sborovně školy a odborné knihovně VP a ŠMP
- DVD s problematikou rizikového chování,
- nástěnky výchovného poradenství v 1. patře školy
- konzultační hodiny ŠMP a VP, pedagogických pracovníků,
- schránka důvěry,
- využití internetu a informací na webových stránkách školy (www.suslbc.cz),
- informace na PC sborovně pro pedagogy.

7. Aktivity v oblasti primární prevence rizikového chování

V tomto školním roce bude věnována zvýšená pozornost zejména těmto aktivitám:

- aktivitám zaměřeným na poskytování informací žákům v rámci výchovně vzdělávacího procesu;
- informacím týkajících se zdraví, zdravého životního stylu a primární prevence rizikového chování žáků (neomluvené hodiny, záškoláctví, agresivita, vulgarismy, šikana, alkohol na školních akcích atd.),
- programům aktivního sociálního učení, které využívají skupinových forem práce a vycházejí z předpokladů, že většina výchovných problémů a konfliktů souvisí zejména s kvalitou mezilidských vztahů
  - učebním stylům a umění učit se, a tím předcházet neprospěchu žáků především u nově přichozích žáků (zajišťují třídní učitelé ve spolupráci s výchovnou poradkyní na třídnických hodinách),
  - programu péče o nadané žáky a žáky se specifickými vývojovými poruchami učení a chování, i zdravotním handicapem, kteří jsou integrováni do výchovně vzdělávacího procesu do běžných tříd
    - osvětové a poradenské činnosti poskytované přímo ve škole nebo ve spolupráci s odborníky či specializovanými zařízeními, zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou.

Časový harmonogram

8. Aktivity pro žáky

Aktivity pro celé třídy spojené se sociálním učením, pořádané v mimoškolním prostředí:

- harmonizační prožitkové kurzy pro nastupující žáky na chatě SUŠ Liberec v Jiříkově u Rumburku, Účastní se TU, ŠMP, učitel TEV, odborník na metody aktivního sociálního učení (komunikace, asertivita, řešení konfliktu, reflexe, auto-evaluace, sociální hry, atd..)
- kurz kresby a malby v přírodě na chatě SUŠ Liberec v Jiříkově u Rumburku. Účastní se učitelé výtvarných předmětů, TU, ŠMP. Kurz je určen pro studenty 1. - 3. ročníku.
- lyžařský kurzy pro 2. ročník. Účastní se TU, UTEV, ŠMP
- odborné exkurze
- besedy s odborníky
- komponované pořady – dle aktuálních nabídek pro všechny ročníky
- jednorázové akce:
  - Dny otevřených dveří
  - poznávací zájezdy do zahraničí
  - „Vánoční den her“
  - besedy s odborníky
  - charitativní akce
  - maturitní ples maturanti
  - Evropský den jazyků (KVL), Saint Patrick´s Day
  - spolupráce s Centrem Babylon
  - instalace - výstavy / propagační činnost (Educa)
  - a další aktivity dle aktuální nabídky.

9. Aktivity pro rodiče

- ŘŠ informuje hlavní výbor SPUŠ a rodiče žáků na rodičovském sdružení o realizaci MPP na škole
- ŠMP, VP požádá hlavní výbor SPUŠ o finanční příspěvek na aktivity primární prevence
- TU informuje rodiče i studenty o způsobu řešení přestupků podle školního řádu a seznámí je se sankcemi za jeho porušování
  - TU, VP informuje rodiče na schůzkách rodičů o výchovném poradenství na SUŠ a MPP
  - TU na schůzkách rodičů požádá o podporu a spolupráci na realizaci preventivního programu
  - ŠMP, VP organizuje besedy s odborníky (podle zájmu rodičů)
  - zprostředkování individuálních konzultací při řešení náročných životních situací a další poradenskou činnost
  - poskytnutí kontaktních adres na odborníky a specializovaná pracoviště (SMP, VP)
  - poskytnutí odborné literatury, metodiky rodičům, jejichž dítě má problémy s návykovými látkami,
  - poskytnutí obecných informací o drogách, o výskytu drog na okrese (SMP, VP)
  - ŠMP, VP, ŘŠ TU spolupracují s rodiči, jejichž dítě má nějaký handicap.

10. Společné aktivity pro žáky a jejich rodiče

- maturitní ples
- návštěvy divadelních představení
- besedy s odborníky
- výstavy

11. Volnočasové aktivity

Škola realizuje řadu jednorázových či pravidelných aktivit cíleně zaměřených na smysluplné využívání volného času. K dlouhodobé tradici školy patří existence Ateliéru večerní kresby, Filmového klubu, harmonizační prožitkové kurzy a lyžařské zájezdy a kurzy kresby a malby v přírodě.

Všichni žáci mají možnost během studia absolvovat:

- návštěvy divadel,

- lyžařské kurzy,
- jazykové zájezdy do zahraničí,
- prožitkové harmonizační kurzy,
- kurz kresby a malby v přírodě
- školní výlety, a odborné exkurze
- sportovní turnaje (volejbal, basketbal, florbal...)
- maturitní ples
- pěvecký sbor, Hlásek

12. Školní poradenské pracoviště

V současné době není ve škole školní psycholog. Poradenské služby zabezpečuje výchovná poradkyně a školní metodik prevence v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy zaměřené na:

- prevenci školní neúspěšnosti,
- primární prevenci rizikového chování,
- kariérové poradenství integrující vzdělávací, informační a poradenskou podporu vedoucí k vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění,
- odbornou podporu při integraci a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně žáků z jiného kulturního prostředí a žáků se sociálním znevýhodněním,
- péči o vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků
- průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s neprospěchem a vytváření předpokladu pro jeho snižování
- metodickou podporu učitelům při aplikaci psychologických a speciálně pedagogických poznatků a dovedností do vzdělávací činnosti školy. (MŠMT ČR, PRAHA: Vyhláška c.72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. 2005)
- V případě potřeby využívají výchovná poradkyně či ŠMP služeb pedagogicko-psychologické poradny v Liberci, popř. jiných institucí, které se zabývají problematikou primární prevence.

13. Návrh rozpočtu

Výše požadované dotace od MŠMT celkem:

Finanční příspěvek z fondu SPUŠ na aktivity primární prevence pro studenty SUŠ Liberec: 42000 Kč

- Ples 22000,-
- Přednášky 3000,-
- Zimní kurz 4000,-
- Exkurze (doprava) 8500,-
- Vstupné (kino, ZOO, Botanická zahrada...) 3800,-
- Organizace DOD a vánočního večírku 700,-

14. Řešení přestupků

viz. Školní řád

Se školním řádem a sankcemi za jeho porušení jsou seznámeni žáci i rodiče.

A) V případě, že selhala preventivní opatření školy a v případě podezření, že žák zneužívá návykové látky, škola:

- Provede diskrétní šetření a pohovor se žákem. Doporučí mu rozhovor s odborníkem přes linku důvěry, popř. zprostředkuje první kontakt s odborníky PPP, zdravotnického zařízení, střediska výchovné péče ŠVP, K - centra apod.
- Při důvodném podezření škola kontaktuje rodiče, ev. zákonné zástupce žáka, a upozorní je na další postup školy v případě akutního ohrožení zdraví po požití návykových látek, při nebezpečí z předávkování a trvalého poškození zdraví, včetně vzniku návyku hraničícího s bezprostředním ohrožením života.

- V případě negativní reakce rodičů na sdělení skutečnosti a v případě, že rodiče nezařídí pro žáka další péči, škola uvědomí odbor sociálně právní ochrany dětí.

B) V akutním případě, po průkazném zjištění zneužívání návykových látek ve škole, nebo v případě, že žák je prokazatelně ovlivněn návykovými látkami v době vyučování, ředitel školy, nebo pracovník pověřený dle metodického pokynu:

- kontaktuje zdravotnické zařízení a zároveň uvědomí rodiče, popř. zákonné zástupce,
- uvědomí odbor sociálně právní ochrany dětí.

V případě distribuce nebo podezření na porušení § 217 trestního zákona (ohrožení mravní výchovy dítěte) nebo zanedbání povinné péče škola

- uvědomí odbor sociálně právní ochrany dětí,
- oznámí věc policii ČR.
- Škola s tímto postupem seznámí rodiče, ev. zákonné zástupce žáků

15. Evidence aktivit a sledování jejich efektivity

Evaluační MPP je jeho nedílnou součástí. Školní metodik prevence vede evidenci rizikového chování žáků ve škole, jednou za rok zpracovává kvantitativní a kvalitativní hodnocení MPP. Eviduje realizaci veškerých aktivit primární prevence na škole včetně počtu žáků, kteří se jich zúčastnili. Další podklady pro evaluaci získává na základě orientačního průzkumu, dotazníkového šetření, které probíhá ve všech třídách SUŠ, srovnáváním současného stavu s předchozími údaji. Zpětnou vazbu o kvalitě a přínosu aktivit primární prevence získává na základě dotazníku a anket žáků, rodičovské veřejnosti či pedagogů.

16. Přílohy Minimálního preventivního programu

1. Základní legislativa prevence.
2. Vlastní rámcový program.
3. Kontaktní adresy, elektronické zdroje.
4. Knihovna, videotéka, CD programy.
5. Metodika pro rodiče „Jak poznám, že moje dítě bere alkohol nebo drogy“, Doporučení rodičům, jejichž dítě má problémy s návykovými látkami“.
6. Metodika K. Nešpora „Proč a jak odmítat alkohol a drogy“.
7. Strategie pro vyšetřování šikany, příklady nepřímých a přímých znaků šikanování.
8. Doporučené postupy školy

V Liberci dne 1. září 2016

Minimální preventivní program Střední umělecké školy v Liberci s.r.o. zpracoval:

Mgr. Lukáš Nosek
školní metodik prevence

Garant projektu: Zdeněk Švácha
ředitel školy

Příloha 1. ZÁKLADNÍ LEGISLATIVA PREVENCE

- Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT na období 2013 - 2018
- Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 - 2018
- Strategie prevence kriminality v Libereckém kraji 2012 – 2016
- Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky „Zdraví pro všechny v 21. století“ (usnesení vlády č. 1066/2002)

Zákony

561/2004 Sb. (Školský zákon)

563/2004 Sb. (o pedagogických pracovnících)

383/2005 Sb. (Změna 109/2002) – o výkonu ústavní výchovy ve školských zařízeních a o preventivní výchovné péči ve školských zařízeních

Vyhlášky

13/2005.Sb. o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři

48/2005 Sb. o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky

72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Metodické pokyny

14 423/1999 Metodický pokyn k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance

28 275/2000 Metodický pokyn k prevenci a šikanování mezi žáky

10 194/2002 Metodický postup při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví

25 884/2003 Metodický pokyn spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže kriminality na dětech a mládeži páchané

20 006/2007 metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevu u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních

Zákony, vyhlášky, metodické pokyny v nejnovějším znění.

Příloha 2. VLASTNÍ RÁMCOVÝ PROGRAM

Předmět::	Téma:
OBN, Základy ekologie	Politologie - parlament. zákonodárství, zákony týkající se držení, užívání a dealerství drog, nelegální převoz drog Obecná psychologie – fantazie, vjemy – činitelé, kteří je ovlivňují – návykové látky Charakter – změna vlastností působením drog, závislosti na počítačových hrách, automatech atd. Regulace lidské činnosti (komunikativní dovednosti) Člověk a společnost, šikanování a agresivita Aktivní sociální učení – asertivita, sebeovládání Právní normy – trestní právo, rodinné, pracovní právo Vnitřní řád školy Úloha reklamy – alkohol, tabákové výrobky Testy, dotazníky, ankety
Chemie	BOZP - práce s jedy, organickými rozpouštědly Alkohol, tabák - závislosti Alkaloidy - zneužívání návykových látek, léky
Biologie	Biologie člověka - vliv návykových látek na vývoj jedince. Potravní řetězce - vliv racionální výživy na zdraví (stravovací návyky, sestavování jídelníčku, poruchy příjmu potravy - mentální anorexie, bulimie. Botanika - mák, surovina pro farmaceutický průmysl, zneužití prádné rostliny konopí seté, durman, houby atd.
Tělesná výchova	Výchova ke zdravému životnímu stylu - zvyšování odolnosti proti zátěžím, posilování, anabolika, relaxace, regenerace po zátěži

Dějiny výtvarného umění	Biografie osobností výtvarného umění napříč dějinnými epochami.
Cizí jazyk	Slovní zásoba, tisk, internet
Český jazyk a literatura	Beatníci, surrealismus, česká literatura 70 let, Radek John, atd...

Příloha 3. KONTAKTNÍ ADRESY, ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- regionální pedagogicko-psychologická poradna (Liberec), Truhlářská 3 Liberec, tel: 482 710 517, e-mail:pppliberec@volny.cz

- Středisko výchovné péče pro děti a mládež, Na Výšinách 451/9, 460 05 Liberec 5 tel: 482 750 807, e-mail: svp lbc@centrum.cz

- Oddělení péče o dítě, referát sociálních věcí, Sídlo: budova Uran (1.máje 108, Liberec 2) Doručovací adresa: Dr. E. Beneše 1, 460 59 Liberec, Telefon: 485 244 921

- Probační a mediační služba, nám. Dr. E. Beneše 585/26, 460 01 Liberec I-Staré Město tel: 485 244 260, esimkova@pms.justice.cz

- K-centrum Liberec, Rumunská 5/a, Liberec, tel: 482 713 002, e-mail: kc.liberec@mostknadeji.cz

- občanské sdružení Advaita, Rumunská 14/6, 460 01 Liberec, tel: 482 750 607,

e-mail: cas@advaitaliberec.cz

- Národní linka prevence AIDS, tel. 800 144 444

- Anima - občanské sdružení pro péči o rodiny závislých, rodinná terapie pro problematické konzumenty, Apolinářská 14a, 128 00 Praha 2, tel. 224 968 238, 224 968 239

- linka důvěry Liberec tel: 485 177 177

- Centrum intervenčních a psychosociálních služeb Libereckého kraje, Tanvaldská 269 463 11 Liberec 30, tel: 482 750 890, e-mail: info@cipslk.cz

- Linka důvěry, 293 01 Mladá Boleslav, Dukelská 198, tel. 326 741 481

- Linka bezpečí, tel. 800 155 555 (zdarma)

- Policie ČR

- Městská policie

- lékaři, pediatři, psychiatři, logopedi – Krajská nemocnice Liberec

- okresní soud a prokuratura

- poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy Liberec, Dvorská 445

460 05 Liberec 5, tel: 485 108 866, e-mail: rodpor.liberec@volny.cz

- poradna pro zdravý životní styl – kineziologie Zámecký vrch 1401, Vratislavice nad Nisou,

- KÚ, odbor školství.

<http://www.anima-os.cz>

<http://www.drogovaporadna.cz>

<http://www.drogy-info.cz>

<http://www.who.int>

<http://www.prevcentrum.cz>

<http://www.volny.cz/pruvodce>

<http://www.drogovyserver.cz>

<http://www.odrogach.cz>

www.svp-lbc.cz

advaitaliberec.cz

<http://www.cipslk.cz/>

Příloha 4. KNIHOVNA, VIDEOTÉKA, CD ROM

KNIHOVNA

VIDEOTÉKA

Pravda o drogách

Příloha 5. METODIKA PRO RODIČE

JAK POZNÁM, ŽE MOJE DÍTĚ BERE ALKOHOL NEBO DROGY

- Změnila se osobnost Vašeho dítěte v poslední době v nějakém významném ohledu?
- Má časté výkyvy nálad?
- Straní se Vás? Je zlostný nebo depresivní?
- Tráví hodně času ve svém pokoji sám?

- Ztratil zájem o školu a o vyučování, případně další aktivity, např. sport?
- Zhoršil se jeho prospěch?
- Přestal trávit čas se starými kamarády? Přátelí se s dětmi, které se Vám nelíbí? Nesvěřuje se a nemluví o tom, kam chodí a co dělá?
- Máte pocit, že se Vám doma ztrácí peníze nebo věci (peníze potřebné na alkohol a drogy) nebo máte pocit, že má víc peněz, než byste očekávali (peníze získané z prodeje drog)?
- Reaguje nepřiměřeně, když s ním mluvíte o alkoholu a o drogách nebo se snaží změnit téma?
- Lže nebo podvádí?
- Pozorujete fyzické příznaky užívání drog nebo alkoholu? Rozšířené nebo zúžené zornice
- Nejasné vyjadřování a myšlení?
- Ztratilo Vaše dítě zájem o koníčky? Ztratilo motivaci, nadšení a vitalitu?
- Našli jste někdy důkazy užívání drog nebo alkoholu, prášky, lahve?
- Zhoršil se vztah dítěte k členům rodiny?
- Zdá se Vaše dítě být nemocné, unavené a protivné ráno, po možném užití drog předešlý den?
- Přestalo se Vaše dítě o sebe starat, změnil se jeho styl oblečení?
- Zdá se být méně soustředěný?

DOPORUČENÍ RODIČŮM, JEJICHŽ DÍTĚ MÁ PROBLÉMY S NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI

Co dělat?

- Jestliže je dítě pod vlivem drog a hrozí otrava, neváhejte zavolat lékaře. Používání drog není trestné, a dítěti proto žádný soudní postih nehrozí. S dítětem pod vlivem drog nemá smysl se hádat. Vážný rozhovor odložte na pozdější dobu.
- Nespoléhejte na zázračné okamžité řešení, ale spíše na dlouhodobou výchovnou strategii. Jejím základem je nepodporovat a neusnadňovat pokračující braní drog, naopak odměňovat každou změnu k lepšímu a povzbuzovat k ní. To, že taková strategie nepřináší vždy okamžitý prospěch ještě neznamená, že je neúčinná. Může se totiž jednat o příliš velký problém, jehož řešení vyžaduje více času a spojenců.
- Získejte důvěru dítěte a naslouchejte mu. To je těžké, zvláště když říká a hlavně dělá z hlediska rodičů nesmysly, a když hájí hodnoty pro rodiče nepřijatelné. Vyslechnout dítě ale ještě neznamená přistupovat na jeho stanovisko.
- Naučte se s dítětem o alkoholu a drogách mluvit, Bude-li dítě nějakou drogu obhajovat, vyslechněte ho, ale opatřete s protiargumenty.
- Uvědomte si své možnosti. Dítě, které bere drogy nebo pije, bývá většinou nezralé a neschopné se o sebe postarat. Může tisíckrát pohrdat názory rodičů, ale většinou si nedokáže opatřit základní prostředky k životu. V tom je Vaše šance a síla. Určitou základní péči jste sice povinni nezletilému dítěti poskytnout, ale mělo by cítit, že Vaše péče je jiná, když se chová rozumně a když ne. Cílem je, aby dítě pochopilo, že skutečná samostatnost předpokládá schopnost se o sebe postarat.
- Vytvořte zdravá rodinná pravidla. Dítě by mělo vědět, jaké předvídatelné důsledky bude mít jeho jednání. Mělo by mu být jasné, že je výhodnější, když se bude chovat přijatelně.
- Jestliže dospívající není ochoten ke změně, měl by nést důsledky. To se samozřejmě netýká situací, kdy je ohrožen život, např. při předávkování. (Teprve až vážné problémy, které drogy způsobí, jsou často důvodem k léčbě a změně).
- Předcházejte nudě. Musíte počítat s tím, že může být nutné trávit v prvním období s dítětem mnohem více času. Měli byste mít přehled, kde je, co dělá, zamyslet se nad jeho denním programem a životním stylem.
- Pomozte mu se odpoutat od nevhodné společnosti. To má pro překonání problému často podstatný význam. Jestliže Vám potomek tvrdí, že si s lidmi, se kterými dříve bral drogy, chce jenom pobýt nebo si povídat, buď lže, nebo podceňuje nebezpečí. Někdy je možné uvažovat i změně prostředí.
- Posilujte sebevědomí dítěte. Najděte a udržujte křehkou rovnováhu mezi kritickým postojem vůči chování dítěte ("nelíbí se nám, že bereš drogy") a respektem vůči jeho osobnosti a lásce k němu ("vážíme si tě jako člověka a záleží nám na tobě"). Je to těžké, je to však nutné. Stejně nutné je i oceňovat třeba drobné pokroky a změny k lepšímu. Je také třeba vidět silné stránky dítěte, jeho možnosti a dobré záliby, které má možná z předchozí doby a na které se dá navázat.
- Spolupracujte s dalšími dospělými. Velmi důležitá je spolupráce v rodině. Rodiče by se měli ve výchově problémového dítěte dokázat domluvit. Jenom tak totiž nebude dítě uzavírat spojení s tím rodičem, který mu právě víc povolí. Důležitá je i spolupráce v rámci širší rodiny (babička), spolupráce s léčebnými zařízeními, školou, případně dalšími institucemi. Často až vážně míněná hrozba ústavní výchovy, nebo hrozba ohlášení krádeže v domácnosti na policii mohou přimět dospívajícího přijmout léčbu.
- Osvědčuje se také, když rodiče dětí s těmito problémy spolu hovoří v rámci skupinové terapie nebo svépomocné organizace. Dokáží se navzájem pochopit a předávají si užitečné zkušenosti.
- Buďte pro dítě pozitivním modelem. K tomu je nutné, abyste myslel i na své zdravý a svoji tělesnou a duševní kondici a abyste měl své kvalitní zájmy.

- Neváhejte vyhledat profesionální pomoc pro sebe, jestliže dítě odmítá. V případě manželských nebo partnerských problému se můžete např. obrátit na poradnu pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy.
- Pamatujte, že zvládnutím problému zvyšujete i šanci na ovlivnění dítěte.
- Přístup k dítěti, které má problémy s alkoholem nebo jinou drogou, shrnuje anglické slovo "tough love". V češtině to znamená "tvrdá láska". Myslí se tím dobrý vztah k dítěti, snaha mu pomoci, ale zároveň cílevědomost a pevnost.

Čemu se vyhnout

- Nepopírejte problém. Zbytečně by se tak ztrácel čas a rozvíjela se závislost na návykové látce.
- Neskrývejte problém. Někdo se za takový problém stydí a tají ho. Aby se dokázal v situaci lépe orientovat a citově i rozumově ji zvládat, měl by si naopak o problému s někým důvěryhodným a kvalifikovaným pohovořit. Měl by také hledat spojence.
- Neobviňujte partnera. Na to, abyste si vyřizovali s druhým rodičem dítěte staré účty a navzájem se obviňovali, není naprosto vhodná doba. Minulost se změnit nedá, budoucnost našťastí často ano.
- Nehleďte v dítěti zneužívajícím drogy spojence proti druhému rodiči.
- Nezanedbávejte sourozence dítěte zneužívajícího alkohol nebo jiné drogy. Sourozenci problémového dítěte jsou více ohroženi, problémem v rodině trpí a Vaši péči a Váš zájem potřebují.
- Nezanedbávejte bezpečnost dalších lidí v domácnosti, zejména malých dětí. Člověk pod vlivem alkoholu nebo drog jim může být velmi nebezpečný, i když by jim za normálních okolností neublížil. Je také třeba myslet na to, aby se drogami, které dospívající domu přinesl, neotrávil další sourozenec.
- Nefinancujte zneužívání drog a neusnadňujte ho. S tím souvisí i to, aby rodina zabezpečila cenné předměty a nenechala se okrádat. Krádež nemusí uskutečnit samotné dítě, ale jeho "kamarádi", kterým dluží za drogy. Jestliže začalo dítě zneužívat pervitin nebo opiáty bývá otázkou času, kdy se začnou ztrácet peníze a cenné předměty. Nejde tu jen o majetek, ale také o okolnost, že ukradený majetek slouží špatné věci - totiž rozvoji závislosti. Argument, že by si dítě opatřilo prostředky jinak, např. prostitucí nebo krádežemi, neobstojí. Pokud bude závislost pokračovat, je pravděpodobné, že k tomu dojde stejně.
- Nedejte se vydírat. Vyhrožování fetováním, útekem, prostitucí nebo sebevraždou je častým a oblíbeným způsobem vydírání rodičů. Ano, všechna tato rizika u závislých na drogách existují. Tím, že rodiče pod jejich tlakem ustupují, ovšem riziko nesnižují, ale zvyšují.
- Nevyhrožujte něčím, co nemůžete nebo nechcete splnit.
- Vyhněte se fyzickému násilí. Fyzické násilí většinou nevede k cíli. Často jen živí v dítěti pocit ukřivdnosti, vede k sabotování snah rodičů a k útekům.
- Nejednejte chaoticky a impulzivně.
- Nevěřte tvrzení, že má dospívající drogy pod kontrolou, případně, že snižuje dávky a že drogu brzy vysadí. Buďte připraveni na to, že dříve či později pravděpodobně přijde krize. Využijte ji a trvejte na změně životního stylu, případně na nějaké skutečně účinné formě léčby, jestliže není dospívající schopen zvládnout problém sám.
- Do nekonečna neustupujte. Požadavek, aby lidé, kteří berou drogy, do vašeho bytu nechodili, je rozumný.
- Nedělejte zbytečně "dusno". Parta a nevhodní přátelé by se tím stávali pro dítě ještě přitažlivější.
- Nezabouchněte dveře navždy. I když dítě odejde, je dobré být připraven mu pomoci, pokud přijme určité podmínky.
- Neztrácejte naději. Vaším tichým spojencem je přirozený proces zrání. I hrozivý problém se mnohdy podaří úspěšně zvládnout.

Příloha 6. METODIKA K. NEŠPORA PROČ A JAK ODMÍTAT ALKOHOL A DROGY

Kdo neumí odmítat, není svobodný. Kdo si váží sám sebe, snaží se chemii vyhnout. Proč jsou drogy mladým lidem nabízeny? Důvody: vždy ten, kdo nabízí drogu, sleduje svůj zisk. Je dobré si vždy položit otázku: "Proč mi to nabízí?" a také "Je to v mém zájmu?" Jak se alkohol a drogy nabízejí? Většinou: tvrzení, že se nic nestane, příp. lež "bude to fajn" - (za krátké oblužení se však později platí utrpením), časté je odvolávání se na to, že tak činí všichni, někdy též skrytý rozkaz "dáš si něco?", či lichotící "dáte si pivo, dámy?", jehož cílem je ovšem číšníkův výdělek.

1. Odmítnutí vyhnutím se

Je dobré si najít zájmy a koníčky, které nejdou s alkoholem a drogami dohromady. Najít si také přátele, kteří se alkoholu a drogám vyhýbají. Tak se člověk nebude často dostávat do situací, kde musí odmítat.

2. Nevidím, neslyším

Nabídku prostě ignorovat, situaci ukončit, odejít.

3. Řeč beze slov

Zavrtění hlavou, odmítavý výraz tváře, rychlé ukončení situace.

4. Prostě říci NE!

Podle úspěšné kampaně v USA "Prostě řekni NE!" Na nabídku energická odpověď NE! bez jakéhokoliv

vysvětlování.

5. Odmítnutí s vysvětlením

Je třeba jasně rozlišit, že neodmítám toho, kdo nabízí, ale to, co nabízí, tj. drogu. Vysvětluji, proč drogu odmítám.

6. Porouchaná gramofonová deska

Jedna z technik asertivity, opakování stále jedné věty. Nic se nevysvětluje, nevede se dialog. Opakuje se např. slovo "nechci" apod.

7. Odmítnutí protiútokem

Nabízející se někdy snaží snižovat sebevědomí toho, komu nabízí drogu, např. "Napij se a nedělej ze sebe kdovíco" apod. Místo omlouvání se a vysvětlování lze přejít do protiútku, např. "Ty zrovna rumu nejlepší reklamu neděláš" apod.

8. Nabídnutí lepší možnosti

Záleží-li nám na druhém, nabídneme mu lepší možnost a uvidíme, o co mu vlastně jde. Např. se mohu vyhnout oslavě, kde se asi bude fetovat a místo toho pozvat přítelkyni do kina apod.

9. Odmítnutí jednou pro vždy

Vhodné použít tam, kde chceme předejít dalšímu nabízení či přemlouvání v budoucnu. Lze kombinovat předešlé způsoby, nebo jednoduše vyjádřit své stanovisko, např. "Nefetuju ze zásady" či "Dík, já nekouřím".

10. Odmítnutí jako pomoc

Odmítáním drog člověk zároveň pomáhá ostatním, aby byli lepší. Osobní příklad může ostatní přimět k zamyšlení, člověk se může stát osobností, se kterou druzí nemanipulují, ale která sama udává tón. Lze nabízet i skutečnou pomoc, např. místo uklidňujících prášku před písemkou mohu spolužákovi pomoci se naučit obtížnou látku.

Příloha 7. STRATEGIE PRO VYŠETŘOVÁNÍ ŠIKANY

Doporučená strategie pro vyšetřování šikany

Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.

Nalezení vhodných svědků.

Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).

Zajištění ochrany obětem.

Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

Doporučená strategie při výbuchu brutálního skupinového násilí, tzv. "školního lynčování"

Překonání šoku pedagoga a bezprostřední záchrana obětí.

Domluva pedagogů na spolupráci a postupu vyšetřování.

Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.

Pokračující pomoc a podpora obětí.

Nahlášení policii.

Vlastní vyšetřování.

Nepřímé (varovné) znaky šikanování

Doporučení učitelům

Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády

při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními

o přestávkách vyhledává blízkost učitelů

má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený

působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči

stává se uzavřeným

jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje

jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené

zašpiněný nebo poškozený oděv

stále postrádá nějaké své věci

odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy

mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy

začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole

odřenin, modřin, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit

Doporučení rodičům

dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem

za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi

dítě nemá kamaráda, s nímž by trávalo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.

nechuť jít ráno do školy, dítě odkládá odchod z domova, možno pozorovat strach, ztráta chuti k jídlu

různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem

dítě chodí domů ze školy hladové

usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"

dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně

dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě. Odmítá svěřit se s tím, co ho trápí

dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody, případně doma krade peníze

dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí

dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům

dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat

dítě se vyhýbá docházce do školy

dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku

Přímé znaky šikanování

posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet.

Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo "legrací" zranitelný

kritika žáka, výtky na jeho adresu, pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem

nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil

příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje

nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či spoluúčasti na nich

honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí

rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout

Příloha 8. DOPORUČENÉ POSTUPY ŠKOLY

Při řešení případů souvisejících s primární prevencí rizikového chování se škola řídí přílohou Metodického pokynu MŠMT c. 20 006/2007-51 k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních.